

Betænkning over forslag til statsbanelov.

(Afgivet af udvalget den 27. maj 1959).

Udvalget har afholdt 7 møder og har heri gentagne gange haft samråd med ministeren for offentlige arbejder, der herunder mundtligt har suppleret den skriftlige besvarelse af en række af udvalget til ministeren stillede spørgsmål. Ved de stillede spørgsmål er bl. a. følgende problemer blevet belyst: De tabgivende sidelinjer, takster og regnskaber m. v. for Københavns nærtrafik, for Store-Bæltsoverfarten og for andre områder samt reglerne om forrentning og afskrivning af statsbanernes aktiver.

Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra Forenede Danske Motorejere og Landsforeningen Danske Vognmænd (fælleshenvendelse), Arbejdernes Fællesorganisation, Glostrup, Hovedstadskommunernes Samråd og Landbrugets Transportudvalg, og de førstnævnte 2 organisationer og den sidstnævnte organisation har endvidere haft foretræde for udvalget.

I en skrivelse af 29. april 1959 har Forenede Danske Motorejere og Landsforeningen Danske Vognmænd udførligt redegjort for de nævnte foreningers synspunkter med hensyn til Store-Bæltsoverfarten. Det fremhæves heri, at ledelsen af overfarten bør overlades til et neutralt statsorgan, således at ikke alene jernbanesynspunkter, men også landevejstrafiksynspunkter bliver afgørende for ledelsen. Endvidere ønsker foreningerne den eksisterende forskelsbehandling i taksterne for baner og biler ophævet og i øvrigt foretaget en undersøgelse af konkurrenceforholdet mellem baner og biler. Ministeren har i anledning af motororganisationernes henvendelse over for udvalget udtalt, at de fremførte ønsker om en anden ledelse af Store-Bæltsoverfarten

alene bundes i takstspørgsmålet, og at han vanskeligt kan tænke sig, at nogen anden myndighed end statsbanerne kan give bilisterne ved Store-Bælt en bedre betjening end den, statsbanerne i dag giver dem. Ministeren har endvidere under udvalgsarbejdet gentaget sit under lovforslagets første behandling givne tilbud om nedsættelse af en kommission til behandling af Danmarks almindelige trafikspørgsmål.

I henvendelsen af 1. maj 1959 fra Arbejdernes Fællesorganisation, Glostrup, protesteres mod den påtænkte forhøjelse af billetpriserne i den københavnske nærtrafik, der rammer særlig hårdt de arbejdere, der på grund af de herskende boligforhold har lejet bolig i omegnen af København og derfor er tvunget til at benytte S-tog til befordring til arbejdspladsen. Ministeren har vedrørende dette spørgsmål som sin opfattelse udtalt, at dette problem ikke bør løses over taksterne, men at en løsning af spørgsmålet ved, at der gives skattefradrag for særlige befordringsudgifter til arbejdspladsen, bør overvejes.

Henvendelsen fra Hovedstadskommunernes Samråd går ud på gennemførelse af et for persontrafikken på S-banerne selvstændigt takstsystem, der i højere grad end det eksisterende tilgodeser S-banetraffikkens særlige forhold. Ministeren har oplyst, at et særligt takstsystem isoleret for S-banområdet nok ville kunne praktiseres. Statsbanernes beregninger viser imidlertid, at S-banetrafikken giver et betydeligt underskud, bl. a. fordi det under hensyn til den stærke myldretidstrafik få timer om morgenen og om eftermiddagen er nødvendigt at opretholde et overskudsberedskab, der, da

det kun betales med kortpriser, ikke forrenter sig. Den overvejende del af rejserne i nærtrafikken foregår på abonnementskort til særligt lave priser. Taksterne i Københavns nærtrafik burde således efter statsbanernes beregninger — hvis de skulle adskille sig fra taksterne i den øvrige del af landet — nok snarere være højere end lavere end disse, hvilket i øvrigt stemmer med kalkulationer foretaget i andre lande med hensyn til tilsvarende storstadstrafik.

I øvrigt vil undersøgelserne med henblik på et særligt tarifyssystem for det storkøbenhavnske trafikområde, afhængigt af så mange faktorer, som det er, tage en rum tid, således at det efter ministerens mening næppe bør kombineres med det foreliggende forslag om takstforhøjelser.

I Landbrugets Transportudvalgs henvendelse af 26. maj 1959 oplyses, at transporten af en række let fordærlige landbrugsprodukter i stigende grad afvikles pr. køleautomobil, og at taksterne for overførsel over Store-Bælt for automobiler, der er væsentligt højere end ved overførsel af varerne i jernbanevogne, bør nedsættes. Transportudvalget ønsker foretaget et bredt anlagt undersøgelsesarbejde af erhvervslivets transportproblemer, for så vidt angår veje og baner. Endelig ønsker transportudvalget foretaget en undersøgelse af behovet for anskaffelse af flere kølevogne til statsbanerne, idet det periodisk ikke er muligt for statsbanerne at stille et tilstrækkeligt antal kølevogne til rådighed. Ministeren har over for udvalget givet tilsagn om undersøgelse af disse spørgsmål.

Den ved lovforslaget foretagne tekniske ajourføring af statsbaneloven, som ministeren for offentlige arbejder udførligt begrundede ved lovforslagets fremsættelse, har ikke givet udvalget anledning til særlige bemærkninger; udvalget kan tiltræde de nedenfor under nr. 1-4 anførte af ministeren stillede ændringsforslag, der alle er af redaktionel karakter.

I øvrigt har udvalget hovedsagelig drøftet de i lovforslaget indeholdte forhøjelser af statsbanernes takster.

Udvalget kan tilslutte sig den af ministeren angivne begrundelse (de stedfundne lønforhøjelser) for den foreslåede takstforhøjelse.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer) ønsker herudover at bemærke, at denne forhøjelse imidlertid kun modsvarer en lille del af statsbanernes samlede underskud, der årligt beløber sig til henimod 300 mill. kr. Mindretallet har derfor foreslået og søgt ministerens tilslutning til, at der samtidig med gennemførelsen af takstforhøjelserne blev nedsat et udvalg med repræsentanter for statsbanernes administrative og tekniske ledelse og fra erhvervslivet med det formål at foretage overvejelser og eventuelt stille forslag med hensyn til rationalisering af statsbanedriften, herunder navnlig nedlægelse af stærkt underskudsgivende strækninger. Blandt andet under hensyn til denne efter mindretallets opfattelse påkrævede rationalisering henstiller mindretallet til ministeren for offentlige arbejder at udvise stor tilbageholdenhed med hensyn til fremtidige ansættelser i egentlige tjenestemandstillinger inden for statsbanerne. Mindretallet beklager, at ministeren har stillet sig afvisende over for forslaget om nedsættelse af et udvalg med den angivne opgave og vil herefter nærmere redegøre for sin stilling i salen.

Ministeren har over for udvalget udtalt, at han vil fremme rationaliseringsbestrebelse inden for statsbanerne, evt. ved benyttelse af rationaliseringsekspertes, som udefra knyttes til dette arbejde.

Ministeren finder ikke, at et udvalg, der alene har til opgave at undersøge statsbanernes forhold, er påkrævet, men er som tidligere nævnt villig til at nedsætte en kommission, der skulle have til opgave at gennemgå de samlede trafikforhold i Danmark. Udvalgets flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) kan tilslutte sig disse synspunkter.

Herefter indstiller det nævnte *flertal* lovforslaget til *vedtagelse* med nedennævnte af ministeren for offentlige arbejder stillede ændringsforslag. Ændringsforslagene nr. 1-4 er af redaktionel karakter; ved ændringsforslag nr. 5 foreslås en udskydelse af tidspunktet for lovforslagets ikrafttrædelse fra 1. juni 1959 til 1. juli 1959.

Ændringsforslag.

Af *ministeren for offentlige arbejder*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 14.

1) I stk. 1, 3. linje, ændres „§ 22“ til: „§§ 22 og 23“.

Til § 23.

2) I stk. 1, c, 4. linje, ændres ordet „indretninger“ til: „indretning“.

Til § 42.

3) I stk. 3, sidste linje, ændres „§ 47“ til: „§§ 46 og 47“.

Til § 73.

4) I stk. 2, 4. linje, ændres ordet „almindelig“ til: „mindelig“.

Til § 75.

5) I stk. 1 ændres „1. juni 1959“ til: „1. juli 1959“.

Henry Christensen.

Jens Chr. Christensen.

Fanger.

Francke,
næstformand.

Victor Gram.

Ove Hansen.

Hjortnæs.

Holmberg.

Horn,
formand.

Henry L. W. Jensen.

Kr. Juul.

Jørgen Jørgensen (Ullerup).

Kirkegaard.

Poul Nilsson.

Lars M. Olsen.

J. M. Pedersen.

Carsten Raft.